

Karel Creutzberg

Karel Frederik Creutzberg werd op 2 oktober 1908 geboren in Anna Paulowna. Hij was de zoon van ds. Jelis Jan Creutzberg (1879-1951) en Francoise Nellie van Stein Callenfels (1885-1960). Naast Karel waren er nog twee zussen en een tweeling, Loed en Gerarda Catharina. Vader Creutzberg was dominee, eerst in Hees en vanaf 1926 in de nieuwe wijk Hazenkamp in Nijmegen.

Karel en zijn broer waren actief bij Scouting. Hun vader startte in Hees met scoutingactiviteiten en in mei 1919 werd een padvindergroep opgericht met 40 padvinders en 3 vaandrags. Op 15 februari 1920 vond de installatie als troep 3 plaats. Jelis was voorzitter en hopman van de groep, maar stopte in 1921 door drukke werkzaamheden. Karel ging theologie studeren in Utrecht en na zijn studie ging hij naar Engeland en Duitsland voor verdere studie. Hij was daarna kort hulppredikant in IJmuiden en ging in 1933 naar Nederlands Indië.

Na zijn aankomst ging hij eerst naar Semarang en was vanaf juli 1934 predikant in Kediri. Vanuit Indië schreef hij brieven aan zijn ouders. Regelmatig haalt hij Scouting aan. In 1935 schrijft vanuit Kediri, dat hij zin heeft om Scouting op te richten. Vervolgens gaat hij eind 1936 terug naar Semarang en start daar ook met een christelijke Scoutinggroep. Hij schrijft: *'Heb al een uitstekend vaandrig gevonden, een Gereformeerde jongen, pas uit Holland en reuze enthousiast voortrekker.'* Zijn naam is Wim Reedijk. De padvinders vormen samen met de Driehoekmeisjes twee onderafdelingen van de Protestantse Jeugdclub.

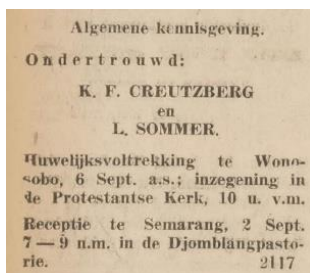
De Nederlandsche Meisjes Club ook wel de Driehoekmeisjes genoemd, was een op de padvinderij lijkende protestantse organisatie met een religieus-opvoedkundige doelstelling voor meisjes. Ze werd in Nederland opgericht op 23 mei 1927 als onderdeel van de Hervormde Stadszending. In 1939 besloot de Landraad van de Nederlandsche Meisjes Club tot samenwerking met het Nederlandse Padvindstersgilde. De samenwerking was op dat moment al enige jaren in voorbereiding. In 1945 gaat de Nederlandsche Meisjes Club op in het Nederlandse Padvindstersgilde als Speciale Groepen, een vergelijkbare status als de X-groepen bij de NPV.

Op 30 oktober 1937 houden de padvinders hun eerste oefenmiddag. Ze kwamen samen op het terrein bij de Djomblangkerk. Een paar maand later, 19 februari 1938, wordt de Scoutinggroep officieel geïnstalleerd als groep 16 van Semarang. Karel wordt geïnstalleerd als hopman en Wim vaandrig. Hierna worden de jongens geïnstalleerd en krijgen van Wim hun hoed, verkennerstok en de patrouillelinten van de Panters en de Cobra's. Noor de Bruyn, onderwijzeres, geeft leiding aan de Driehoekmeisjes. Na de activiteiten op zaterdag gaan Karel, Wim en Noor vaak met z'n 3en iets doen. Op zondag doen de jongens en

meisjes gezamenlijke activiteiten zoals volksdansen, spelletjes, voorlezen of vertellen en zingen (uit Hasper).

Later, in 1938, komen er ook welpen, padvindsters en kabouters. Hoppie bij de padvindsters wordt Elisabeth Eerkens. Eén van zijn padvindstersvrienden is de katholieke Joop Derksen. Karel was begonnen met de Gilwell cursus, maar eind 1938 krijgt hij een andere functie, de zorg voor de ondernemingen in Midden Java, en moet stoppen met zijn groep en de opleiding. Pep Eerkens, de man van Elisabeth, neemt zijn werk als hopman over. In 1939 wordt Karel bestuurslid van de afdeling Semarang van het Meisjesgilde. Hij sprak tijdens een leiders koempoelan in Bandung over de vraag: Hoe krijgen we geestelijk contact met de jongens.

Op 6 september 1939 trouwde hij in Semarang met Liselotte Anita Emilie Gertrud Sommer (1913). Ze kregen twee dochters, Else en Franka. In januari 1940 neemt hij afscheid van de Semarangse Protestantsche gemeente en vertrekt naar Bandjermasin. Daar was hij betrokken bij het district Zuider en Ooster Afdeling van Borneo. Hier werd hij districtscommissaris. Johan van Steenberghe werd akela van de lokale groep.

Karel was sinds 1941 legerpredikant in Balikpapan en daar trokken de Japanse troepen in januari 1942 binnen. Omdat de olievelden door het KNIL, ondanks een Japans ultimatum, vernield waren, werden alle daar nog aanwezige Nederlanders, onder wie ds. Karel Creutzberg, een maand later op 20 februari 1942 vanaf het strand in Balikpapan in zee gedreven en neergeschoten.

Hij ligt begraven op het Ereveld Kembang Kuning in Surabaya. De naam van Karel F. Creutzberg komt voor op de herdenkingsplaquette van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen.

Zijn broertje Loed volgde na de oorlog de vliegeropleiding van de Royal Air Force (RAF). Geheel onverwacht kwam hij op 28 juli 1945 in de buurt van zijn basis in Wolverhampton om het leven doordat een vrachtauto bij een inhaalmanoeuvre Loed op zijn fiets van de weg reed. Zijn vader kwam als voorzitter van de

Christelijke scholen in Nijmegen in conflict met de Duitse bezetter over een provocerende Duitsgezinde onderwijzer, lid van de NSB. Ds. Creutzberg kwam er zelf zonder kleerscheuren vanaf, maar verloor in de Tweede Wereldoorlog zijn twee zonen Karel en Loed.

Meer informatie

[Oorlogsdoden Nijmegen 1940-1945 - K.F. Creutzberg](#)

[Karel Frederik Creutzberg \(oorlogsgravenstichting.nl\)](http://oorlogsgravenstichting.nl)

[Karel Frederik Creutzberg | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Familie geschiedenis - www.pcreutzberg.nl](http://www.pcreutzberg.nl)

[Weest paraat; officiële orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 25, 1939, no 5, 1939 » 1939-05 - Pag. 13 | Delpher](#)

Het Indisch Leidersblad, januari 1941

[Studiezaal Nijmegen - 1490 Creutzberg, K.F. 1933 - 1943](#)

[Studiezaal Nijmegen - 1490 Creutzberg, K.F. 1933 – 1943 dl 1](#)

[Studiezaal Nijmegen - 1490 Creutzberg, K.F. 1933 – 1943 dl 2](#)

[Studiezaal Nijmegen - 1490 Creutzberg, K.F. 1933 – 1943 dl 3](#)

[Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië » 04 okt 1937 - Art. 28 | Delpher](#)

[Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië » 01 nov 1937 - Art. 25 | Delpher](#)

[De locomotief » 21 feb 1938 - Art. 29 | Delpher](#)

[De locomotief » 27 jan 1939 - Art. 34 | Delpher](#)

[De locomotief » 05 jan 1940 - Art. 28 | Delpher](#)

[Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië » 21 aug 1939 - Art. 115 | Delpher](#)

[Soerabaijasch handelsblad » 27 jan 1942 - Art. 65 | Delpher](#)

[De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 6, 1920, no. 3, 1920 » 1920-03 - Pag. 31 | Delpher](#)

[Nederlandsche Meisjes Club - Scoutpedia.nl \(scoutwiki.org\)](http://scoutpedia.nl)

[Archieven.nl - 997 Sie-W \(146-165\) \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.